

Controleplan 2017 Provincie Flevoland

november 2017

Aan de Commissie Bestuur van provincie Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

13 november,

Geachte leden van de Commissie Bestuur,

Hierbij presenteren wij u het controleplan voor de controle van uw jaarrekening over het boekjaar 2017.

Dit document geeft u een samenvattend overzicht van de manier waarop wij de controle zullen uitvoeren. Belangrijke onderwerpen hierin zijn uw en onze risicoanalyse, actuele ontwikkelingen en wederzijdse afspraken over de planning.

Onze controleaanpak is op maat gemaakt. Met deze aanpak kunnen wij u ook feedback geven over andere bijzonderheden, vertaald in relevante en praktische uitvoerbare aanbevelingen. Uw input is belangrijk bij de totstandkoming van onze controleaanpak. Voor een succesvolle controle is het belangrijk dat dit controleplan in alle opzichten geschikt is voor uw organisatie. De inhoud van dit plan zullen wij op 29 november 2017 met u bespreken.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. Jan L. Sebel RA
Partner

Inhoud

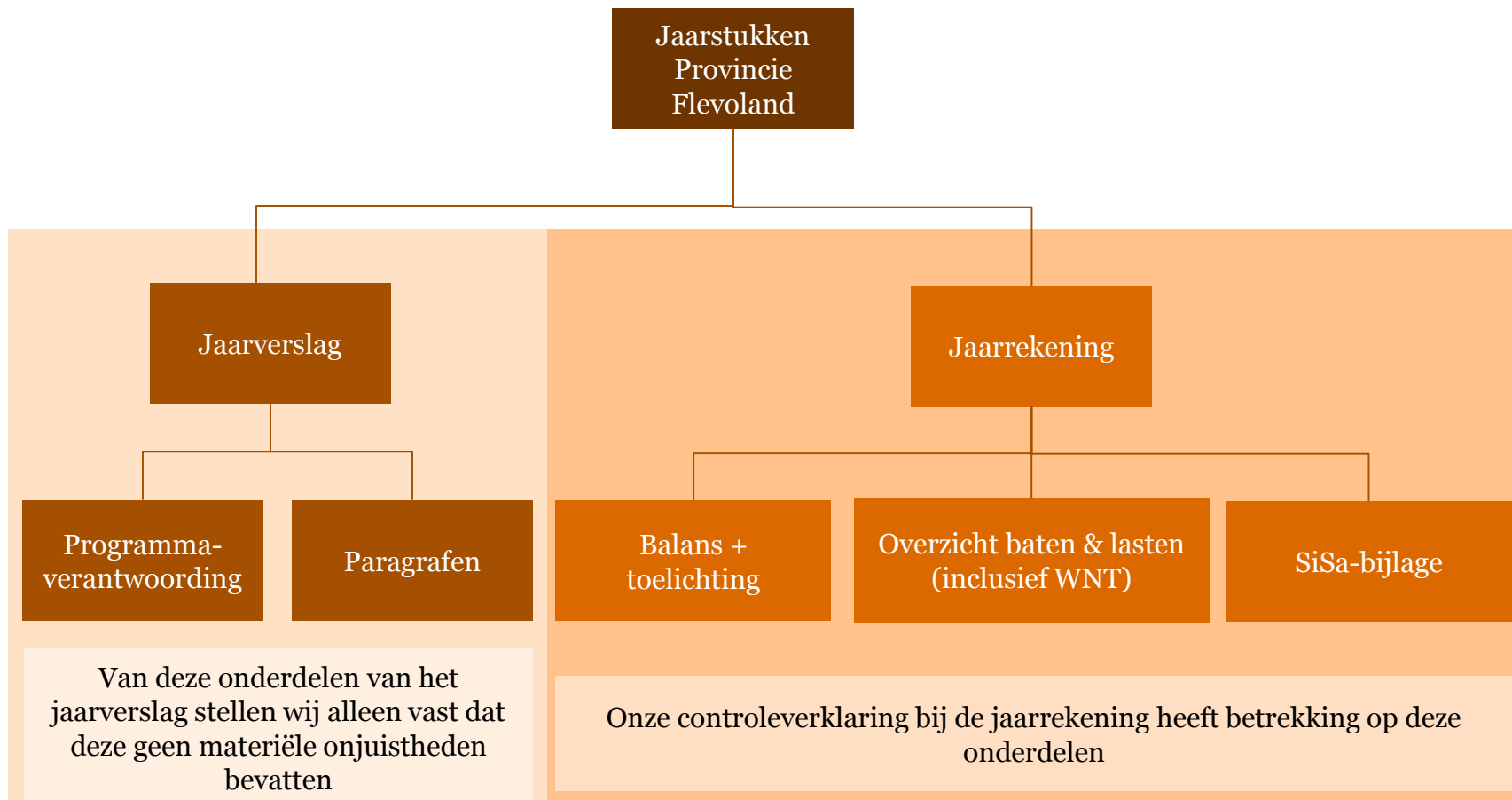
1. Onze controleopdracht
2. Goede samenwerking met uw interne controlefunctionaris is cruciaal voor een efficiënte en effectieve controle
3. Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak
4. Hoe wij samenwerken
5. Het team voor provincie Flevoland
6. Onze onafhankelijkheid

Onze controleopdracht

1

Wat controleren wij?

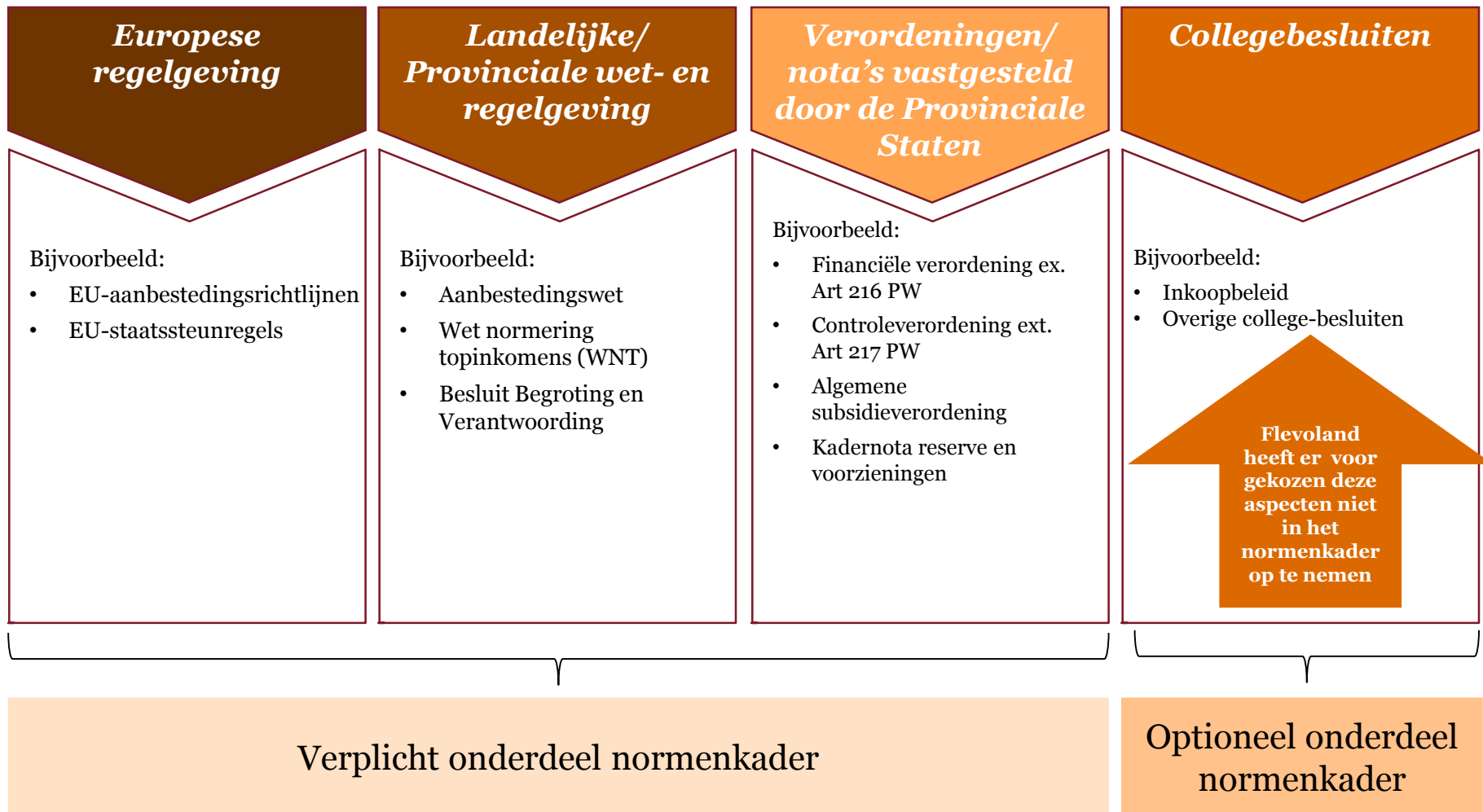
De reikwijdte van onze controle

Met welke nauwkeurigheid en welke norm controleren wij?

- Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarstukken. De accountant vormt hierover een oordeel.
- Als accountant toetsen wij op de *getrouwheid* van de jaarrekening (zijn vermogen en resultaat ‘getrouw’ weergegeven) in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en het controleprotocol WNT en op *rechtmatigheid* (totstandkoming van transacties in overeenstemming met wet- en regelgeving).
- Invloed van de Provinciale Staten op onze controle:
 - Goedkeuringstolerantie (materialiteit)
 - Rapporteringstolerantie
 - Invulling normenkader

Normenkader als meetlat voor de controle

Onze goedkeuringstoleranties

De goedkeuringstoleranties op basis van uw controleprotocol en het wettelijk kader:

De door u vastgestelde goedkeuringstolerantie (gebaseerd op de begroting 2017) is als volgt:

	≤ € 2.200.000	≤ € 6.600.000	≥ € 6.600.000	≥ € 22.000.000
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding
Vastgestelde rapporteringstolerantie:				€ 110.000

- Dit is gelijk aan de wettelijke maxima op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), zijnde 1% van de totale lasten + reserve toevoegingen.
- Voor de WNT gelden de goedkeuringstoleranties conform het controleprotocol WNT.
- Naast genoemde goedkeuringstolerantie zullen wij bevindingen rapporteren welke groter zijn dan 5% van de totale goedkeuringstolerantie, zijnde €110.000.
- Voor SiSa gelden specifieke rapporteringstoleranties (vastgelegd in de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa).
- De goedkeuringstoleranties worden te zijner tijd op basis van concept-jaarrekening 2017 aangepast.

Goede samenwerking met uw interne controlefunctionaris is cruciaal voor een efficiënte en effectieve controle

2

De provincie Flevoland voert een interne controle

PwC maakt gebruik van deze interne controle

U streeft er naar om een zelf controlerende organisatie te zijn, het sluitstuk van een goed functionerende organisatie.

‘Als accountant willen wij optimaal gebruik maken van de door u uitgevoerde interne controles en investeren wij om deze interne controles verder kwalitatief te versterken.’

Flevoland voert onder andere op de volgende posten interne controles uit:

- Inkopen
- Aanbestedingen
- Salarissen
- Subsidies
- Reserves en Voorzieningen

Wij beschouwen uw interne controles als adequate monitoring controles binnen de processen. Dit betekent dat wij deels gebruiken maken van uw interne controles, maar ook zelfstandig controlewerkzaamheden (deelwaarnemingen) dienen uit te voeren.

Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak

3

Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak

Nr.	Risico gebied	Overwegingen voor verhoogd risico	Interne beheersing	Plan van aanpak in onze controle
1	Doorbreken van beheersmaatregelen door het management	<ul style="list-style-type: none"> • Doorbreken van beheersmaatregelen door het management 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezige AO/IC • Gedragscodes 	<ul style="list-style-type: none"> • Journaalposten controleren o.a. door gebruik van data-analyse • Detailcontrole op niet-standaard boekingen. • Onvoorspelbaar item in onze controleaanpak
2	Europese aanbestedingsrichtlijnen (EAR) en Aanbestedingswet	<ul style="list-style-type: none"> • Rechtmatigheidsfouten als gevolg van niet naleven van de EAR en/of Aanbestedingswet. Welke vervolgens niet meer herstelbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maatregelen in de procedures ter waarborging van de naleving van de EAR en de Aanbestedingswet. • Verrichte interne controles door de provincie Flevoland 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet inkoopproces vaststellen • Beoordelen werkzaamheden IC en uitvoeren deelwaarnemingen • Uitvoeren eigen deelwaarnemingen

Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak

Nr.	Risico gebied	Overwegingen voor verhoogd risico	Interne beheersing	Plan van aanpak in onze controle
3	Naleving wet- en regelgeving: <ul style="list-style-type: none">• WNT	<ul style="list-style-type: none">• Hoger risico op rechtmatigheidsfouten gezien de lagere controletolerantie.	<ul style="list-style-type: none">• Geen formele interne beheersingsmaatregelen	<ul style="list-style-type: none">• Bespreken, beoordelen interne procedures rondom de WNT.• Controle van de WNT-verantwoording

Uw risico's/ontwikkelingen als basis van onze aanpak

Nr.	Risico gebied	Overwegingen voor verhoogd risico	Interne beheersing	Plan van aanpak in onze controle
4	Waardering FVA: De-On lening Reedewaard	<ul style="list-style-type: none"> Mogelijke onjuiste inschatting van de waardering 	<ul style="list-style-type: none"> Interne procedures om de waardering van de lening vast te stellen, o.a. door evaluatie momenten en door verkrijgen van controleverklaring. Vormen van reserve/voorziening 	<ul style="list-style-type: none"> Kennismaken van interne procedures en inschattingen Kennismaken jaarrekeningen en initiële contracten Op basis van bovengenoemde beoordelen in hoeverre de waardering adequaat is
5	Moment van opbrengstverantwoording	<ul style="list-style-type: none"> Onjuist en/of onvolledig verantwoord van de opbrengsten 	<ul style="list-style-type: none"> Algemene beheersmaatregelen Interne controles op toetsing naleving regelgeving 	<ul style="list-style-type: none"> Bespreken opzet beheersing Beoordelen van de overige opbrengststromen
6	Waardering APPA-voorziening	<ul style="list-style-type: none"> In de afgelopen jaren correcties voorgesteld op basis van de controle van de APPA voorziening 	<ul style="list-style-type: none"> Monitoring en vroegtijdig overleg met de externe partij welke de APPA voorziening berekend 	<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling intern onderzoek Zelfstandig onderzoek

Uw applicatielandschap in beeld

Dit overzicht geeft inzicht in de posten in de jaarrekening die wij controleren en het verband met uw IT-systemen waarvan door uw organisatie gebruik gemaakt wordt.

Posten in de jaarrekening

Omzet

Kosten

Debiteuren

Crediteuren

Overig

Bedrijfsprocessen

Finance / Inkoop

HRM /
Payroll

Betalingen

Management
informatie

Manual
controls

Applicaties & infrastructuur

Coda

Beaufort en
Youforce

BNG

Cognos

Application
controls

IT beheerprocessen

IT Governance

Wijzigingsbeheer

Toegangsbeveiliging

Continuïteit

IT General
Controls

Onze aanpak ten aanzien van de IT – concrete uitwerking

1. In februari en mei/juni 2017 hebben wij ons begrip van de relevante IT wijzigingen en ontwikkelingen en de status van de in 2016 gerapporteerde ITGC (IT General Controls) bevindingen geactualiseerd. Vervolgens hebben wij de werking van de ITGC's voor Coda (financiële administratie) en Beaufort (personeelsadministratie) en onderliggende IT systemen (zoals de database en Windows AD) over het eerste deel van het jaar getest.
2. In februari 2018 zullen wij update testing uitvoeren om de werking van de relevante ITGC's voor Coda en Beaufort over het gehele jaar vast te stellen.
3. Middels data-analyse zullen wij daarnaast inzicht krijgen in de goedkeuringen op inkoopfacturen. Aanvullend zullen wij mogelijkheden voor data-analyse op Youforce aangaande HR mutaties onderzoeken.

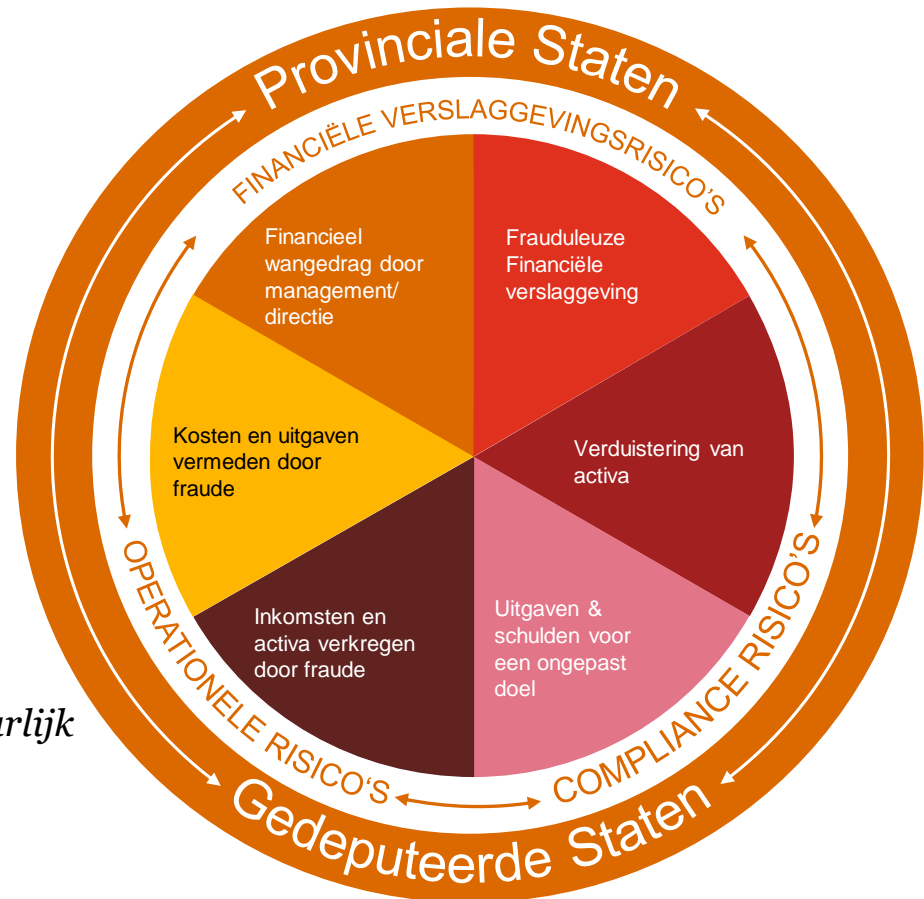

Uw speerpunten voor de controle 2017

Uw en onze inschatting van het frauderisico

- Beleid
- Cultuur/Gedrag
- Bewustzijn
- Specifieke vragen:
 - *Sprake van fraude/vermoedens van fraude?*
 - *Welke verhoogde frauderisico's identificeert u?*
 - *Motivatie/druk*
 - *Rationalisatie*
 - *Gelegenheid*
 - *Is er een adequate registratie (bestuurlijk en ambtelijk) en monitoring van nevenfuncties?*

Hoe wij samenwerken

4

Communicatieschema

	Mei	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun
Bespreken controleplan (Commissie Bestuur)												
Interim-controle (inclusief review interne controles 1 ^e half jaar)												
IT audit												
Management meeting												
Bespreken Management letter (GS)												
Controle SiSa												
Jaarrekening-controle (inclusief review interne controle 2 ^e half jaar)												
Bespreking rapport van bevindingen (GS)												
Bespreking rapport van bevindingen (Commissie Bestuur)												
Controle-verklaring												

Uitgangspunten van onze samenwerking

- Conform onze offerte zullen wij voor de interim-controle, de tussentijdse controles en de jaarrekeningcontrole een lijst op te leveren specificaties aan de organisatie verstrekken.
- Wij maken gebruik van een digitaal systeem voor oplevering, te weten Connect.
- Wij gaan uit van een professionele oplevering met een centraal aanspreekpunt voor de controle. Dit voorkomt dat wij onze tijd moeten besteden aan het verzamelen van informatie in plaats van het analyseren.
- Wij zullen op vaste momenten inzicht geven in de uren/kostenontwikkeling van onze werkzaamheden
- Regelmatige evaluatie als basis voor verbetering

Het team voor provincie Flevoland

5

Een team met veel kennis en ervaring

Postbus 90357
1006 BJ Amsterdam
T: +31 (0)88 792 52 91
M: +31 (0)6 53 71 03 69
Jan.sebel@nl.pwc.nl

Dr. Jan Sebel. RA
Partner

Postbus 513
8000 AM Zwolle
T: +31 (0)88 792 59 13
M: +31 (0)6 10 21 58 49
Mathijs.de.groot@nl.pwc.com

Mathijs de Groot MSc.
Senior associate / Opdracht manager

Postbus 513
8000 AM Zwolle
T: +31 (0)88 792 34 60
M: +31 (0)6 12 97 99 46
marjan.veensma-hof@nl.pwc.com

Dr. Marjan Veensma – Hof
RE
Senior Manager IT audit

Diverse assistenten

Onze onafhankelijkheid

6

Uitgangspunten onafhankelijkheid

Per 1 januari 2014 geldt de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO)

#	Onderwerp	ViO	Flevoland
1	Rotatie bij assurance cliënten vanwege langdurige betrokkenheid van “senior leden van het assurance team”	Voor alle assurancecliënten: in principe roteren na 7 jaar (key assurance partner en overige “senior leden van het assuranceteam”) NB: alle jaren van betrokkenheid van “senior leden” bij de entiteit worden meegeteld t.b.v. de beoordeling of er sprake is van een onaanvaardbaar risico van de bedreiging van de onafhankelijkheid	De belangrijkste controleteam leden zijn: Jan Sebel, dit jaar voor het vierde jaar betrokken als opdrachtleder Mathijs de Groot, voor het tweede jaar betrokken als opdrachtmanager
2	Onafhankelijkheid bij assurance-opdrachten bij niet-controlecliënten	De accountantsorganisatie (en alle andere Nederlandse netwerkonderdelen), alle partners en directors daarvan en het Assuranceteam moeten onafhankelijk zijn van de cliënt. Uitzondering hierop is als de opdracht wordt uitgevoerd voor een “nader bepaalde kring van gebruikers”	Geen van de assuranceteamleden hebben banden met de provincie Flevoland welke de onafhankelijkheid bedreigen
3	Associatie met assurancecliënten	Verbod om assurancecliënten zichtbaar te sponsoren (“associatie”) (“zichtbare sponsoring” door naamsvermelding van het accountantskantoor of de naam van het netwerk)	PwC sponsort de provincie Flevoland niet
4	Geschenken (verstrekt en ontvangen)	Toegestaan indien “gepast” met centrale registratie door het accountantskantoor en melding aan/afstemming met het “toezichthoudend orgaan” van de assurancecliënt door de externe accountant, indien waarde groter dan € 100 per persoon per gebeurtenis	Er zijn geen geschenken ontvangen van de provincie Flevoland